

Nr 177.

Av herr Sjöström m. fl., om förhöjt anslag till avlöningar vid landsarkivet i Göteborg.

I statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkt 3, anför chefen för ecklesiastikdepartementet, beträffande en av landsarkivarien i Göteborg ingiven framställning om höjning av anslaget till avlöning av icke ordinarie befattningshavare m. m., att han "visserligen finner goda skäl vara anförda för en ökning av arbetskrafterna därstädes, men kan nu icke tillstyrka det härutinnan framförda kravet". Då emellertid på grund av särskilda förhållanden ett uppskov med ökningen av arbetskrafterna skulle medföra stora olägenheter såväl för landsarkivet som för den allmänhet, som begagnar landsarkivets samlingar, få vi hemställa, att ifrågavarande anslag måtte höjas från 8,000 kronor till 10,500 kronor, och få vi till stöd för denna vår hemställan anföra följande.

Då vid 1910 års riksdag fråga förelåg om inrättande av ett nytt landsarkiv i Göteborg, fastställdes för landsarkivet stat i överensstämmelse med gällande stater för övriga landsarkiv, upptagande två ordinarie befattningshavare, landsarkivarien och vaktmästaren; dessutom uppfördes på ordinarie stat ett anslag på 1,145 kronor till vikariatsersättning, arvoden åt extra biträden, renskrivning m. m. samt på extra stat ett anslag på 1,800 kronor till arvode åt en amanuens. Vidare har riksdagen på extra stat 1919 beviljat ett anslag på 1,000 kronor till extra biträden. Dessa anslag utgingo oförändrade t. o. m. räkenskapsåret 1924—1925.

Genom löneregleringen 1925 uppfördes på ordinarie avlöningsstaten ett anslag på 8,000 kronor för avlöning av icke ordinarie befattningshavare. Av detta anslag åtgår (lägst) 4,440 kronor för avlöning av den förut vid landsarkivet anställda amanuensen.

Anslagen till icke ordinarie befattningshavare vid landsarkivet i Göteborg hava sålunda utgått på följande sätt:

Pr år	För en amanuens kr.	För övriga extra bef.hav. kr.	Summa kr.
1911—1919.....	1,800: —	1,145: —	2,945: —
1920—1924/25	1,800: —	2,145: —	3,945: —
1925/26—f. n.	4,440: —	3,560: —	8,000: —

Höjningen av amanuensarvodet kan synas avsevärd; den är emellertid beroende av den ökning av den dagliga arbetstiden (för amanuensen från 4 till 7 timmar), som allmänt genomfördes i samband med lönergleringen.

Det är uppenbart, att om hänsyn toges till det sedan 1911 förändrade myntvärdet och utsträckningen av den dagliga tiden för landsarkivets öppethållande, innebära de anförda siffrorna ingen ökning av arbetskrafterna vid landsarkivet. Och dock hava landsarkivets arbetsuppgifter under de förflutna tjugo åren högst avsevärt ökats. Enbart ökningen av landsarkivets expeditjonsarbete efter år 1925 påkallar förstärkning av landsarkivets arbetskrafter. I den mån detta arbete kan siffermässigt uttryckas, visas dess utveckling i nedanstående tabellariska översikt för tiden sedan 1911, då landsarkivet började sin verksamhet (siffrorna angiva medeltal):

År	Accessioner, volymer	Ingående expeditioner ¹⁾	Utgående expeditioner ¹⁾	Forskare	Besök	Framtagna volymer	Antal in- och utlån (inom parentes antal volymer)	Bokbinderiet, behandlade volymer
1911—1915.....	7,151	375	595	107	808	2,388	51 (110)	72
1916—1920.....	4,889	302	423	169	1,523	3,974	88 (260)	82
1921—1925.....	2,115	581	794	289	2,371	5,629	93 (233)	345
1926—1929.....	1,259	681	761	362	2,501	7,560	114 (337)	485

Så gott som för alla de delar av landsarkivets expeditjonsarbete, som ingå i översikten, visa siffrorna en oavbruten, ofta mycket stark stegring; endast beträffande accessionssiffrorna är ett motsatt förhållande rådande, helt naturligt för övrigt, då huvudbeståndet av arkivaliesamlingarna måste hava influtit under de första tio å tillv åren av landsarkivets verksamhet. Utom expeditjonsarbetet äro i översikten även medtagna sifferuppgifter om verksamheten i landsarkivets bokbinderi till belysning av omfattningen av det tidsödande kontrollarbete, som av landsarkivets fåtaliga tjänstemän måste utföras för den viktiga uppgift, som konserveringen av landsarkivets samlingar innebär. Det betydande och ständigt växande expeditjonsarbete, varom översiktens siffror bära vittne, kräver allt större del av den fåtaliga personalens arbete. Särskilt den snabbt ökade omfattningen av expeditionen i forskarsalen och av konserveringskontrollen lägger beslag icke blott på den med andre amanuens jämställda befattningshavaren utan, då denne icke kan beredas full tjänstgöring, även på förste amanuensen. Båda dessa arbetsuppgifter äro av den art, att de, för att på ett i allo tillfredsställande sätt kunna fyllas, kräva en icke obetydlig utbildning genom arkivtjänstgöring och studier av dem, åt vilka de anförtros. För handhavande av expeditionen i forskarsalen kräves nämligen såväl ingående kännedom om själva arkivalie-

¹⁾ För ernående av jämförelse med de i statsverkspropositionen angivna siffrorna för Uppsala hava här ovan till de i årsberättelserna redovisade siffrorna för huvuddariet lagts antalet skrivelser rörande upplysningar m. m. till och från enskilda.

beståndet och de olika myndigheternas inom landsarkivdistriktet organisation och verksamhet i äldre och nyare tid som omfattande kunskap i lokalhistoriens olika grenar, kvalifikationer, som endast kunna förvärfvas genom tråget arbete i arkivet och grundlig historisk vetenskaplig utbildning. Ett försök har gjorts att låta ett mindre kvalificerat biträde handhava expeditionen i forskarsalen, men detta har visat sig olämpligt. Även kontrollen av de arkivhandlingar, som konserveras, vilken kontroll avser arkivhandlingarna såväl före som efter behandlingen, är av den art, att densamma endast kan anförtros åt genom omfattande arkivarbete kvalificerade befattningshavare.

Under sådana omständigheter har ett systematiskt genomfört arbete med de olika arkivens ordnande och förtecknande varit omöjligt. Endast i obetydlig omfattning har arbetet att göra arkivaliesamlingarna tillgängliga kunnat bedrivas. Men om landsarkivet skall kunna fylla sin uppgift, är ett ständigt fortgående ordnings- och förteckningsarbete oundgängligen nödvändigt. Detta kan omöjligen verkställas utan förstärkning av landsarkivets arbetskrafter.

Såsom i statsverkspropositionen meddelas, är anslaget på 8,000 kronor för avlöning av icke ordinarie befattningshavare avsett att disponeras på följande sätt:

till en förste amanuens i lönegrad 18, med full tjänstgöring (lägst)	kr. 4,440:—
till en extra befattningshavare för skriv-, expeditions- och dylika göromål med avlöning enligt lönegrad 6 och med 6 timmars daglig tjänstgöring	„ 1,950:—
varefter å ovannämnda anslag återstår ett belopp av	„ 1,610:—

Denna återstod å anslaget jämte de besparingar, som regelbundet böra uppkomma på detta anslag på grund av förordnande att uppehålla ordinarie tjänst och som hittills kunnat beräknas till högst omkring 1,140 kronor årligen, eller tillsammans 2,750 kronor, hava stått till landsarkivets förfogande för avlöning av övriga extra biträden.

Behovet av en förste amanuens med full tjänstgöring torde icke särskilt behöva motiveras. Han är landsarkivariens närmaste man och upprätthåller regelbundet inemot en fjärdedel av året dennes tjänst (under landsarkivariens semester och inspektionsresor). Det måste således av honom krävas full kompetens att på egen hand leda landsarkivets löpande göromål såväl med avseende på landsarkivets förvaltning som i fråga om arkivvården i landsarkivdistriktet. Det är uppenbart, att för en sålunda kvalificerad tjänsteman är placeringen i 18:e lönegraden för icke ordinarie befattningshavare den lägsta möjliga.

Ej heller landsarkivets behov av en särskild befattningshavare för skriv-, expeditions- och dylika göromål torde särskilt behöva motiveras. Att denne befattningshavare icke kan avlönas lägre än enligt lönegrad 6, som i avlöningshänseende knappt jämställer dess innehavare med maskinskriverskor på

stadens affärskontor, är uppenbart. Däremot är fulltidstjänstgöring för kanslibiträdet av behovet påkallad såväl på grund av expeditionsarbetets omfång som på grund av den stegrade verksamheten i landsarkivets bokbinderi med åtföljande registreringsarbete. Härför erfordras ett belopp av 330 kronor.

De medel, som stått till landsarkivets förfogande för avlöning av andra icke ordinarie befattningshavare än de nämnda, hava sålunda uppgått, såsom ovan visats, till högst 2,750 kronor men minskas genom införande av fulltidstjänstgöring för kanslibiträdet till högst 2,420 kronor. Detta belopp är otillräckligt. Med detsamma kan en andre amanuens med placering i 16:e lönegraden beredas ersättning för en tjänstgöring av ungefär 4 timmar dagligen. Det är emellertid nödvändigt, att landsarkivet sättes i stånd att äga tillgång till en andre amanuens eller motsvarande befattningshavare med full tjänstgöring.

Den förstärkning av landsarkivets arbetskrafter, som sålunda är av behovet oundgängligen påkallad, bör avse förste amanuensens befriande från expeditionens arbete och övriga löpande göromål, så att han helt kan ägna sig åt ordnings- och förteckningsarbete, ärenden rörande arkivvården i landsarkivdistriktet och andra större uppgifter. För detta ändamål behöver landsarkivet en andre amanuens eller motsvarande befattningshavare med full tjänstgöring, som kan handhava expeditionen i forskarsalen och kontrollen av arkivhandlingar för konservering och därjämte deltaga i ordnings- och förteckningsarbetet. Avlöningen för en sådan befattningshavare enligt 16:e lönegraden för icke ordinarie befattningshavare utgör lägst 3,960 kronor. Då till landsarkivets förfogande står ett belopp av 2,420 kronor, skulle för ifrågakvarande ändamål en ökning av anslaget för icke ordinarie befattningshavare med 1,540 kronor vara erforderlig.

Emellertid har på senaste tid, på grund av förändring inom landsarkivets personal, ytterligare anslagsbehov framträtt. Såsom ovan framhållits har endast i obetydlig omfattning arbetet att genom arkivens systematiska ordnande och förtecknande göra arkivalisesamlingarna tillgängliga kunnat bedrivas. Däremot har, på grund av den hittillsvarande förste amanuensens tjänstledighet (för vetenskapligt arbete) längre perioder under de senaste åren, av de på detta anslag uppkomna besparingarna kunnat påbörjas ett för forskningen i landsarkivet synnerligen värdefullt registreringsarbete. Detta har dels avsett att upprätta register till vissa, mera flitigt begagnade kyrkoböcker, närmast i syfte att skydda dem mot nötning men även för att underlätta de dagligen återkommande forskningarna däri, dels omfattat kortregistrering av för forskningen mera betydelsefulla och ofta begagnade men svårtillgängliga serier av handlingar. Av särskild vikt är härvid kortregistret över bouppteckningar, som f. n. omfattar bouppteckningar och arvskiften i samtliga i landsarkivet förvarade stadsarkiv samt i häradsrätternas i södra delen av Göteborgs och Bohus län och mellersta delen av Älvsborgs län arkiv. Detta för forskningarna i landsarkivet synnerligen viktiga registreringsarbete kan utföras av mindre kvalificerad arbetskraft och drager därför en jämförelsevis

ringa kostnad. Sedan emellertid nämnde förste amanuens under hösten 1929 befordrats till länsarkivarie i Östersund, står icke längre den utvägen till buds att av besparingar på anslaget för förste amanuensen bestrida kostnaderna för det omnämnda registreringsarbetets fortsättande. För att icke detta för forskningen betydelsefulla arbete skall avstanna, erfordras minst 600 kronor årligen.

Det anslag till avlöningar till icke ordinarie befattningshavare, som enligt vad ovan anförts, behöver stå till förfogande för landsarkivet i Göteborg, bör sålunda medgiva en disposition på följande sätt:

till en förste amanuens i lönegrad 18 med full tjänstgöring (lägst) kr.	4,440:—
till ett kanslibitråde i lönegrad 6 med full tjänstgöring	„ 2,280:—
till en andre amanuens eller motsvarande befattningshavare i lönegrad 16 med full tjänstgöring	„ 3,960:—
till extra biträden (för registreringsarbeten o. dyl.)	„ 600:—
	Summa kr. 11,280:—

Såsom ovan visats, stå till landsarkivets förfogande besparingar på avlöningsanslaget på grund av förordnande att uppehålla ordinarie tjänst (landsarkivarietjänsten under 45 dagars semester och 30 dagars tjänsteresor), vilka hittills beräknats till ett belopp av högst omkring 1,140 kronor årligen. På grund därav att förste amanuensbefattningen, såsom ovan nämnts, under sistförflutna höstens lopp erhållit ny innehavare med placering i lägre löneklass än den förutvarande förste amanuensen minskas ifrågavarande besparingar till högst omkring 900 kronor årligen, varjämte de beräknade 30 dagarnas tjänsteresor enligt inhämtade upplysningar inom ett par år förväntas nedgå till hälften, varigenom en ytterligare minskning (med omkring 180 kronor) av den beräknade besparingen uppstår. De till landsarkivets förfogande stående besparingarna böra sålunda icke beräknas högre än till högst omkring 780 kronor, varför för landsarkivet för genomförande av ovan angivna disposition av avlöningsanslaget för icke ordinarie befattningshavare kräves ett belopp av 10,500 kronor eller en anslagsökning av 2,500 kronor.

På grund av det här anförda få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att höja den i ordinarie staten för landsarkivet i Göteborg ingående anslagsposten Avlöningar till icke ordinarie befattningshavare m. m. med 2,500 kronor till 10,500 kronor.

Stockholm den 21 januari 1930.

Algot Sjöström.

Julius Hedvall.

Albin Ström.

C. W. O. Höglund,

Harald Hallén.

Göteborg.

